

FINANSOWANIE OCHRONY ZDROWIA W WOJEWÓDZWIE MAZOWIECKIM

Na podstawie danych pochodzących z:

- *Mazowieckiego Oddziału Wojewódzkiego
Narodowego Funduszu Zdrowia*
- *Urzędu Statystycznego w Warszawie*
- *Ministerstwa Zdrowia*

Spis treści.

I. Finansowanie świadczeń przez Narodowy Fundusz Zdrowia.	Str. 3 – 4.
1. Skutki drastycznego obniżenia środków MOW NFZ dla pacjentów z Mazowsza.	Str. 4
II. Sytuacja finansowa samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej na Mazowszu.	Str. 5-6.
III. Sytuacja finansowa podmiotów leczniczych dla których podmiotem tworzącym jest SWM.	Str. 7.
IV. Możliwości pozyskiwania środków finansowych przez podmioty lecznicze, dla których SWM jest podmiotem tworzącym.	Str. 8-9.

I. Finansowanie świadczeń przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

W niniejszym programie dane dotyczące finansowania świadczeń opieki zdrowotnej zostały oparte wyłącznie o plany finansowe Mazowieckiego OW NFZ. Świadczenia komercyjne, z uwagi na niewielki udział w ogólnej puli świadczeń zdrowotnych udzielanych mieszkańcom województwa mazowieckiego, a także brak wiarygodnych źródeł danych, nie zostały ujęte w przedmiotowym opracowaniu.

W latach 2009-2012, udzielanie świadczeń zdrowotnych świadczeniobiorcom, dla których płatnikiem był Mazowiecki OW NFZ kosztowało: w roku 2009 - 8 520 883 000 zł; w roku 2010 – 8 784 358 000 zł; w roku 2011 – 8 923 385 000 zł; w roku 2012 (ostateczny plan finansowy będzie znany na przełomie 2012/2013r.) – 9 031 3168 000 zł. **Pierwotne plany finansowe (zwłaszcza na rok 2011, 2012) były jednak dużo niższe, a zagwarantowanie ciągłości udzielania świadczeń wymagało uruchomienia funduszu zapasowego** (np.: 537 706 tys. zł na rok 2012). Konieczność wzrostu pierwotnego planu finansowego jest skutkiem implementacji nowego algorytmu podziału środków finansowych pomiędzy poszczególne oddziały wojewódzkie NFZ (algorytm wprowadzony został ustawą z dnia 25 września 2009 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 09.178.1374) i określony wzorem w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu i kryteriów podziału środków pomiędzy centralę i oddziały wojewódzkie NFZ z przeznaczeniem na finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej dla ubezpieczonych (Dz. U. Nr 193, poz. 1495).

Mimo zwiększania ostatecznych planów finansowych w latach 2009-2012, min. dzięki uruchomieniu funduszu zapasowego (537 706 tys. zł w roku 2012) finansowanie niektórych zakresów świadczeń stale się obniżało. Schemat ten dotyczy refundacji leków oraz opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Widać więc pewien brak spójności między kierunkami rozwoju sektora ochrony zdrowia w Polsce, które swoje odzwierciedlenie znajdują w wdrażanych przez Ministerstwo Zdrowia programach zdrowotnych, (np. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów w 2010r.), a faktycznie realizowaną polityką zdrowotną.

Niestety, zgodnie z obowiązującym algorytmem, plan finansowy Mazowieckiego OW NFZ na rok 2013 jest niższy od planu na rok 2012 - wynosi 8 78 251 tys. zł. Tak niski przydział środków finansowych dla Mazowieckiego OW NFZ, nie jest w stanie zaspokoić potrzeb zdrowotnych mieszkańców regionu i przełoży się na drastyczny spadek ilości świadczeń opieki zdrowotnej, a dokładnie na:

- brak możliwości zabezpieczenia w pełni środków na finansowanie bieżącej działalności świadczeniodawców;
- drastyczne obniżenie planowanych kosztów świadczeń w pozycji leczenie szpitalne w stosunku do roku 2012:
- brak możliwości finansowania nowych zadań;
- brak możliwości rozszerzenia zawartych kontraktów w związku
- z rozwojem zaplecza udzielania świadczeń, zakupem wysokospecjalistycznego sprzętu czy wprowadzaniem nowoczesnych procedur medycznych;
- brak możliwości poprawy dostępu do badań diagnostycznych
- i hospitalizacji w szczególnie deficytowych podstawowych świadczeniach szpitalnych.

W tabeli 1 pokazano koszty świadczeń zdrowotnych w wybranych zakresach świadczeń w latach 2009-2013.

Tabela 1. Koszty świadczeń zdrowotnych Mazowieckiego OW NFZ w wybranych zakresach świadczeń. Plany finansowe na lata 2009-2012*.

Świadczenia	Koszty świadczeń zdrowotnych (w tys. zł)				
	2009	2010	2011	2012*	2013
Koszty świadczeń zdrowotnych, w tym m.in.:	8 520 883	8 784 358	8 923 385	9 031 168	8 788 251
podstawowa opieka zdrowotna	986 908	988 453	1 015 000	1 040 000	1 067 000
ambulatoryjna opieka specjalistyczna	668 123	676 863	711 879	754 905	714 000
leczenie szpitalne	4 212 242	4 395 082	4 485 320	4 627 151	4 114 551
opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	331 008	326 422	330 077	325 742	320 806
rehabilitacja lecznicza	361 695	380 953	375 544	381 592	389 709
świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej	108 755	127 340	132 331	133 761	134 849
opieka paliatywna i hospicyjna	37 600	37 967	38 464	39 378	38 000
leczenie stomatologiczne	220 154	217 389	204 078	204 355	194 657
lecznictwo uzdrowiskowe	101 731	85 731	95 731	95 731	95 731
refundacja cen leków***	1 171 509	1 216 154	1 213 382	1 084 567	1 060 197

Źródło: www.nfz.gov.pl:

* Obowiązujący w dniu 14.11.2012 r. Ostateczny plan finansowy 2012r. będzie znany na przełomie 2012/2013r.

** w związku z wejściem w życie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U.2011.122.696 z późn zm.) art. 36 ust.4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych został uchylony.

*** zgodnie z ustawą o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych refu dane uwzględniają refundację za środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyroby medyczne oraz leki, o których mowa w art. 15 ust. 2 pkt 17.

**** Ostateczny plan finansowy 2013r. będzie znany na przełomie 2013/2014r.

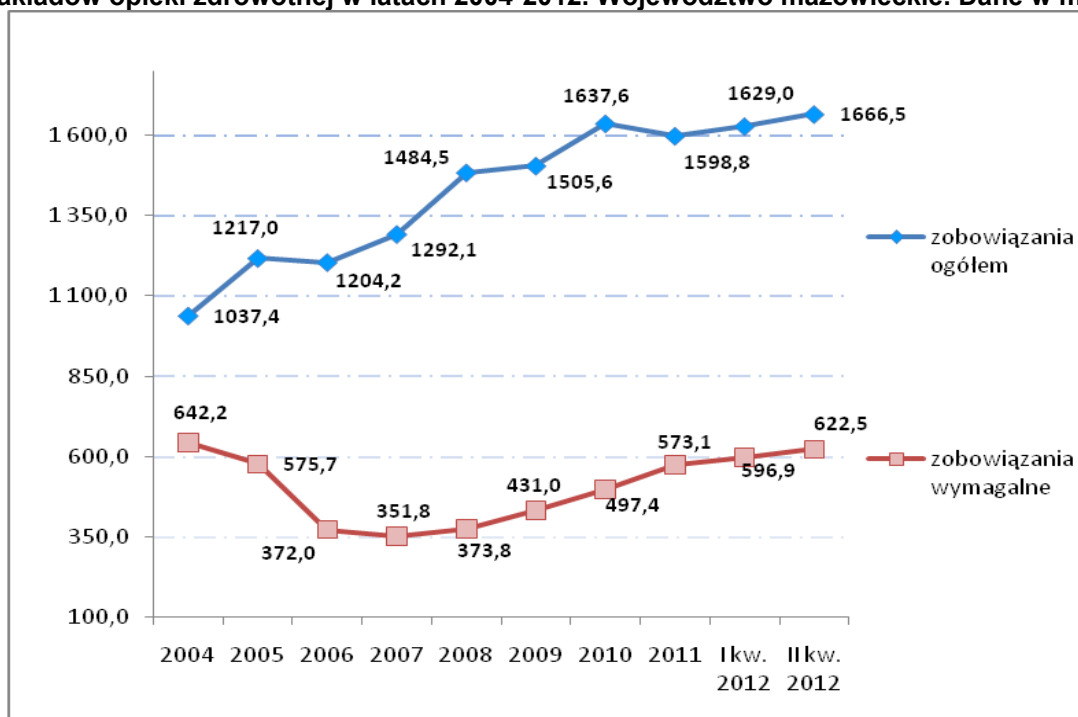
1. Skutki drastycznego obniżenia środków MOW NFZ dla pacjentów z Mazowsza.

- dłuższe kolejki do specjalistów;
- brak możliwości zabezpieczenia w pełni środków na finansowanie bieżącej działalności świadczeniodawców;
- zapaść finansowa szpitali: drastyczne obniżenie planowanych kosztów świadczeń w pozycji leczenie szpitalne w stosunku do roku 2012:
brak możliwości finansowania nowych zadań;
- brak możliwości rozszerzenia zawartych kontraktów w związku z rozwojem, zakupem wysokospecjalistycznego sprzętu czy wprowadzaniem nowoczesnych procedur medycznych;
- brak możliwości poprawy dostępu do badań diagnostycznych i hospitalizacji w szczególnie deficytowych podstawowych świadczeniach szpitalnych.

II. Sytuacja finansowa samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej na Mazowszu.

W pierwszym kwartale 2012r. zobowiązania ogółem szpozów w Polsce wyniosły ponad 10,5 mld zł i tym samym był to największy poziom zadłużeń w minionej dekadzie. Na podstawie przedstawionych na wykresie 13 można spostrzec, że sytuacja finansowa samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej się pogarsza się również na Mazowszu. Na koniec II kwartału 2012r. zobowiązania wymagalne mazowieckich szpozów wynosiły ponad pół miliarda złotych, i tym samym wzrosły w stosunku do roku 2007 o ok. 45%. Jednocześnie zadłużenia wymagalne szpozów są w województwie mazowieckim największe w porównaniu do pozostałych województw (622,5 mln w II kwartale 2012r.) – drugim województwem o największym zadłużeniu jest województwo śląskie – 383,3 mln zobowiązań wymagalnych w II kwartale 2012r. Na Mazowszu największe są również zobowiązania ogółem szpozów. Dług mazowieckich podmiotów nie będących przedsiębiorcami osiągnął w II kwartale 2012 r. poziom ok. 1,6 mld zł (w województwie śląskim wyniósł on ponad 1,3 mld zł). Na wykresie 1 pokazano dynamikę zobowiązań ogółem oraz zobowiązań wymagalnych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w latach 2004-2012 w województwie mazowieckim.

Wykres 1. Zobowiązania ogółem oraz zobowiązania wymagalne samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w latach 2004-2012. Województwo mazowieckie. Dane w mln.

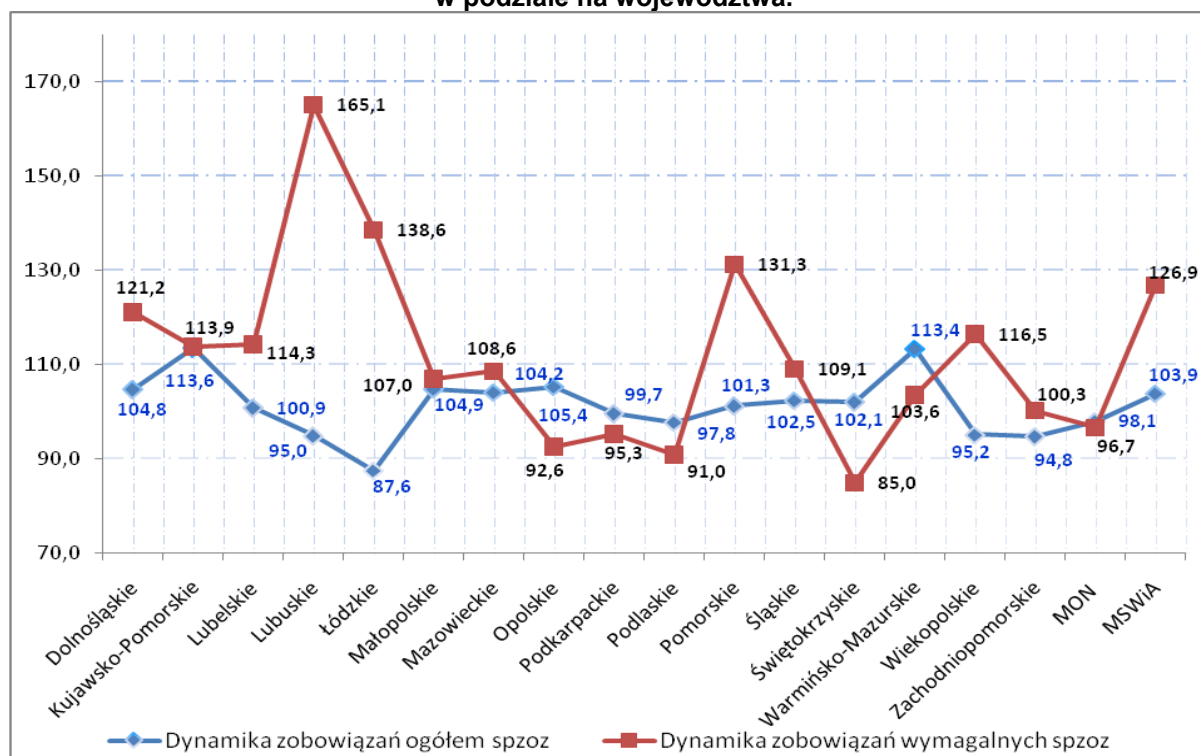

Źródło: www.mz.gov.pl Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej przez NFZ. Dane opracowano na podstawie druków Rb-Z.

Samo tempo wzrostu zobowiązań ogółem oraz zobowiązań wymagalnych dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w województwie mazowieckim nie jest jednak największe. Największy procentowy wzrost zobowiązań szpozów w II kwartale 2012 w porównaniu do roku 2011 zanotowano w województwie warmińsko-mazurskim (wzrost o 113,4%), podczas gdy w województwie mazowieckim wyniósł on 104,2%. W badanym okresie były też województwa, w których zobowiązania ogółem szpozów obniżyły się w II kwartale 2012r. w odniesieniu do roku 2011. Największy spadek zobowiązań ogółem zanotowano w przypadku województwa łódzkiego – spadek

zobowiązań prawie o ok. 13% i tym samym kwota zobowiązań ogólnych w II kwartale 2012r wyniosła w łódzkim 654,8 mln zł (mimo mniejszej dynamiki przyrostu zobowiązań ogółem, w województwie mazowieckim kwota zobowiązań ogółem szpazów była prawie 2,5 razy większa). Na wykresie 2 przedstawiono dynamikę zobowiązań ogółem oraz zobowiązań wymagalnych szpazów w II kwartale 2012 w stosunku do 2011r. w podziale na województwa.

Wykres 2. Dynamika zobowiązań ogółem oraz zobowiązań wymagalnych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – porównanie II kw. 2012/2011 w podziale na województwa.

Źródło: www.mz.gov.pl Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej przez NFZ. Dane opracowano na podstawie druków Rb-Z

W II kw. 2012 w odniesieniu do roku 2011 w województwie mazowieckim, razem ze zobowiązaniami ogólnymi wzrosły też zobowiązania wymagalne szpazów, przy czym największy wzrost zobowiązań wymagalnych odnotowano w województwie lubuskim. Były też województwa, w których zobowiązania wymagalne szpazów zmniejszyły się w II kw. 2012r. w stosunku do roku 2011.

Należy się spodziewać, że sytuacja finansowa szpazów z terenu Mazowsza nie ulegnie poprawie, a nawet będzie się pogarszać. Wprowadzone zapisami ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U.11.112.654, ze zm.) obowiązki podmiotu tworzącego w stosunku do podmiotów leczniczych wykazujących ujemny wynik finansowy mogą stać się niemożliwe do realizacji wobec krytycznej sytuacji finansowej zarówno wielu samorządów lokalnych jak i Samorządu Województwa Mazowieckiego wynikającej z krzywdzącej dla województwa mazowieckiego zasady podziału finansów publicznych związanej z tzw. „janosikowym”.

III. Sytuacja finansowa podmiotów leczniczych dla których podmiotem tworzącym jest SWM.

Samorząd Województwa Mazowieckiego jest podmiotem tworzącym dla 29 podmiotów leczniczych, z których 23 są samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej, a 6 funkcjonuje w formie spółek kapitałowych ze 100% udziałem samorządu województwa. Od 12 lat Samorząd Województwa Mazowieckiego prowadzi procesy restrukturyzacyjne podmiotów działających w zakresie ochrony zdrowia, dla których pełni funkcje podmiotu tworzącego. Efektem prowadzonych działań jest zmniejszenie liczby podmiotów z 48 do 29, zmniejszenia zatrudnienia o ok. 5 tys. osób, zmniejszenia liczby łóżek o ok. 2 tys. utworzenie ponad 500 łóżek opieki długoterminowej i ponad 1000 łóżek dziennego pobytu.

Niestety, ze względu na problemy finansowe polskiego systemu ochrony zdrowia, również podmioty lecznicze utworzone przez SWM posiadają często ujemny wynik finansowy. Przychody ze sprzedaży usług medycznych świadczonych przez spozozy utworzone przez Samorząd Województwa Mazowieckiego wyniosły w 2011 r. 1 198 285 318,83 zł, a wynik finansowy netto wyniósł – 135 607 811,77 zł (ujemny wynik finansowy netto wykazało 18 spozozów). Zobowiązania długoterminowe spozozów utworzonych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego wyniosły na koniec 2011 r. 84 196 316,39 zł, a zobowiązania krótkoterminowe 348 318 829,17 zł; łącznie zobowiązania te wyniosły 432 515 145,56 zł (najmniejsze zobowiązania długoterminowe wyniosły 59 314,20 zł a największe zobowiązania długoterminowe 13 925 995,87 zł – dla porównania zobowiązania długoterminowe wszystkich spozozów zlokalizowanych w województwie mazowieckim wyniosły w 2010r. 332 529 315zł, a zobowiązania krótkoterminowe wszystkich spozozoz zlokalizowanych w województwie mazowieckim w 2010r. wyniosły 872 265 344zł). Zobowiązania wyniosły łącznie na koniec 2011 r. 123 102 702,07 zł (zobowiązania wymagalne posiada 12 spozozów).

W celu poprawy sytuacji finansowej podmiotów leczniczych Samorządu Województwa Mazowieckiego, został opracowany przez Departament Zdrowia UMWM schemat reorganizacji podmiotów leczniczych prowadzonych w formie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (informację przedłożono Zarządowi Województwa Mazowieckiego w marcu 2012r.). Schemat zakłada łączenie podmiotów leczniczych o tożsamej lub wzajemnie uzupełniającej się działalności leczniczej, co ma przełożyć się na ograniczenie kosztów administracyjnych, poprawę efektywności w zakresie statutowej działalności leczniczej, poprawę efektów finansowych, w tym racjonalizację wydatków wynikających z zakupu leków, materiałów medycznych, innych dostaw, oraz co najważniejsze z punktu widzenia świadczeniobiorcy, poprawę jakości udzielanych świadczeń i zwiększenie kompleksowości usług medycznych.

Poważnym zagrożeniem dla poprawy sytuacji finansowej podmiotów leczniczych Województwa Mazowieckiego jest źle oszacowany i zbyt niski plan finansowy płatnika świadczeń medycznych - Mazowieckiego OW NFZ. Aktualny plan finansowy na rok 2013 nie pozwala na zaspokojenie potrzeb zdrowotnych mieszkańców województwa i wiąże się ze wzrostem kłopotów finansowych wszystkich podmiotów leczniczych w regionie, a nawet zagraża ciągłości ich funkcjonowania. Pan Adam Struzik Marszałek Województwa Mazowieckiego, stojąc na straży ustawowego obowiązku samorządu województwa do ochrony i promocji zdrowia mieszkańców regionu, wystąpił do przedstawicieli administracji rządowej, w tym do Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Zdrowia i Prezesa NFZ, a także do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego na Mazowszu o zwiększenie środków finansowych na świadczenia zdrowotne udzielane przez podmioty lecznicze w województwie mazowieckim.

IV. Możliwości pozyskiwania środków finansowych przez podmioty lecznicze, dla których SWM jest podmiotem tworzącym.

W świetle obowiązujących przepisów prawa samorząd województwa, w tym Samorząd Województwa Mazowieckiego może udzielać wsparcia finansowego podmiotom leczniczym dla których jest podmiotem tworzącym. W ramach rozwoju infrastruktury, wsparcie finansowe może być udzielone z przeznaczeniem na remonty, inne inwestycje, w tym zakup aparatury i sprzętu medycznego, w zakresie w jakim realizacja tych zadań służy udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Środki publiczne mogą być też przekazane podmiotowi leczniczemu na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), lub innych niż wymienione środki pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi.

W roku 2011 środki własne Województwa Mazowieckiego, przekazane podległym podmiotom leczniczym wynosiły 84 648 510,09 zł i niestety z uwagi na bardzo trudną sytuację finansową Województwa uległy zmniejszeniu w porównaniu do roku 2010 i 2009 o ok. 30%, a w porównaniu do roku 2008 o ok. 50%! Dokładne kwoty przekazywane przez Województwo Mazowieckie podległym podmiotom leczniczym zostały pokazane w tabeli 52.

Tabela 2. Środki finansowe przekazywane podmiotom leczniczym, dla których SWM jest podmiotem tworzącym.

Pomoc finansowa dla podmiotów leczniczych dla których SWM jest podmiotem tworzącym	Środki finansowe	2012	2011	2010	2009	2008
		Plan	Wykonanie			
	środki własne województwa	87 068 869,00	84 648 510,09	121 288 566,56	124 801 270,94	180 801 028,63
	budżet państwa	0,00	0,00	0,00	40 000 000,00	34 000 000,00
	środki JST	0,00	0,00	286 466,68	594 498,00	651 340,50
		87 068 869,00	84 648 510,09	121 575 033,24	165 395 768,94	215 452 369,13
Pomoc finansowa dla innych jednostek z obszaru zdrowia	środki własne województwa	/	/	/	/	1 198 331,00

Źródło: Opracował Departament Zdrowia UMWM na podstawie danych Dep. Nadzoru Właścicielskiego UMWM.

Działania na rzecz optymalizacji dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej dla mieszkańców Mazowsza były i są realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013. Priorytet 7 Szczegółowego Opisu Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013, stanowiącego uszczegółowienie RPO WM, odnosi się do *tworzenia i poprawy warunków dla rozwoju kapitału społecznego*, w tym działanie 7.1. do *infrastruktury służącej ochronie zdrowia i życia*. Oprócz priorytetu 7, równoważenie dostępu do usług medycznych może być też realizowane w zakresie pozostałych priorytetów RPO WM. Liczba beneficjentów RPO WM 2007-2013, których projekty służą optymalizacji dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej, a zwłaszcza poprawie infrastruktury podmiotów leczniczych oraz wsparciu informatyzacji w ochronie zdrowia na dzień 31.03.2012 wyniosła 102 podmioty, w tym 71 beneficjentów otrzymało dofinansowanie w ramach innych priorytetów, niż priorytet 7, działanie 7.1. Szczegółowe informacje dotyczące dofinansowania realizacji poszczególnych zadań przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Zestawienie wartości umów/decyzji o dofinansowanie – ochrona zdrowia.
RPO WM 2007-2013. Stan na 31.03.2012r.

Temat priorytetu	Liczba beneficjentów	Dofinansowanie UE (zł)	Wartość projektów ogółem (zł)
02 Infrastruktura B+RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	2	6 754 173,11	7 961 946,03
07 Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	3	1 073 095,27	2 562 392,42
09 Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	43	38 957 835,28	99 821 236,57
10 Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)	3	9 409 205,02	13 358 769,49
11 Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)	3	7 136 755,54	8 413 262,98
13 Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)	14	40 998 846,68	48 740 946,52
43 Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	4	10 368 085,33	20 967 512,34
61 Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	1	5 694 021,99	8 764 679,44
76 Infrastruktura ochrony zdrowia	31	250 710 473,72	326 303 637,80

Opracował Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

Spis map, tabel, wykresów.

Wykres 1. Zobowiązania ogółem oraz zobowiązania wymagalne samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w latach 2004-2012. Województwo mazowieckie. Dane w mln.	Str.5.
Wykres 2. Dynamika zobowiązań ogółem oraz zobowiązań wymagalnych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – porównanie II kw. 2012/2011 w podziale na województwa.	Str. 6.
Tabela 1. Koszty świadczeń zdrowotnych Mazowieckiego OW NFZ w wybranych zakresach świadczeń. Plany finansowe na lata 2009-2012*.	Str. 4.
Tabela 2. Środki finansowe przekazywane podmiotom leczniczym, dla których SWM jest podmiotem tworzącym.	Str.8.
Tabela 3. Zestawienie wartości umów/decyzji o dofinansowanie – ochrona zdrowia. RPO WM 2007-2013. Stan na 31.03.2012r. Str. 9.	Str. 9.